

γίνονται ιδίως εἰς τὴν μελέτην ταύτην. Ὁ Κ. Βιλλεμαίν ἐκδίδει, ὡς γνωστόν, μετάφρασιν τοῦ Πινδάρου ἐπιδοκιμασθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ Κ. Déhèque, ἕτερος σοφὸς Γάλλος, πρὸς πολλοὺς ἐξ ἡμῶν γνωστὸς διὰ τοῦ λεξικοῦ του, προητοίμασε καὶ αὐτὸς μετάφρασιν τοῦ Πινδάρου ἐπίσης ἐπιδοκιμασθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας· πρεσβύτερος ᾗδ᾽, ἀνακαλεῖται καὶ ὑπομνηματίζει μετὰ νεανικῆς ζωηρότητος, καθ' ὅλας σχεδὸν αὐτοῦ τὰς ὁμιλίας, τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων, ἐξ ὧν μετέφρασε καὶ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως μετὰ κειμένου Ἑλληνικοῦ τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Ὑπερείδου καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Λυκόφρονος. Ὁ Κ. Egger, διάδοχος τοῦ γνωστοτάτου Boissonade ἐν τῇ Σορβόνη, φαίνεται θηλάσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν, τὴν ὅποιαν διδάσκει μὲν μετὰ πολλῆς κρίσεως, πλουτίζει δὲ ἐνίοτε καὶ διὰ συγγραφῶν, ἐξ ὧν εἶδομεν μίαν ἀξίαν μεταφράσεως καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς, τὴν περὶ Πολέμωνος, Στωϊκοῦ φιλοσόφου καὶ περιηγητοῦ, ἀκμάσαντος ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ὁ Κ. de Presle, οὗ τινος τὸ περὶ τῶν ἐν Μεσσήνῃ Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ἀξιόλογον σύγγραμμα πρὸ πολλοῦ γινώσκουμεν ἐν Ἑλλάδι, οὐ μόνον τὴν ἀρχαίαν ἀλλὰ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴν καλλιεργεῖ, προφέρων μάλιστα ὅπως ἡμεῖς, καὶ ἐνόντων καὶ αὐτοὺς τοὺς ιδιωτισμοὺς τῆς καθομιλουμένης καίτοι μηδέποτε ἐπισκεφθεῖς χώραν Ἑλληνικὴν. Διὰ τοῦτο ἀξίας σημειώσεως θεωρῶ δύο αὐτοῦ μεταφράσεις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα, τὴν τῶν ἀποφθεγμάτων τοῦ La Rochefoucauld, καὶ τὴν *Περὶ τῶν χρεῶν τοῦ ἀνθρώπου* τοῦ Σιλβίου Πελλίκου, ἣν τινα ἐπεξεργάσθη μετὰ τοῦ Κ. Déhèque. Ὁ Κ. Lenormant, ἐκ τῶν διακεκριμένων τῆς Γαλλίας λογίων, ἑφορος τοῦ Μουσείου τῶν ἀρχαιοτήτων, δις περιηγηθεὶς ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα, ἐνέκυψεν εἰς τὴν καὶ ἄλλος εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων καὶ πολλὰ ἐξέδωκεν ἀρχαιολογήματα. Ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰ καὶ νεώτερος τὴν ἡλικίαν, οὐ μόνον τοὺς ἀρχαίους ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν νεωτέρων συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος ἐμελέτησε, καὶ ἀπὸ στήθους πολλάκις τὸν ἤκουσα ἀπαγγέλλοντα μετ' ἐνθουσιασμοῦ ᾄσματα τοῦ Ῥήγα καὶ ποιήσεις τοῦ Παγκράτῃ ἢ τῶν Σούτσων. Λέγω δὲ μετ' ἐνθουσιασμοῦ διότι εἰς ἄκρον φιλέλλην ὁ νεανίας, συνεχῶς ὑπερασπιζόμενος ἡμᾶς καὶ ἀντικρούων τὰ καθ' ἡμῶν ἐκτοξευόμενα δι' ἐνθέρμων λόγων ἐν τῇ Union. Ὁ Κ. Rossew St. Hilaire, καθηγητὴς ἐν τῇ Σορβόνη, ἐρμηνεύει τὸ ἔτος τοῦτο τὰ περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων. Ὀνομάσας ποτὲ ὠραιότατὴν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν προσέθετο ὅτι ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ἐγκεντρίζεται εὐδοκίμως παρ' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου στελέχους (est greffée sur l'ancienne souche). Ἀλλὰ καὶ ἄλλους Ἑλληνιστὰς καὶ φίλους τῶν Ἑλλήνων εὐτυχήσας ἐγνώρισα ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Κ. Lenormant, ὅπου πολλάκις εἶδον αὐτὴν προεδρεύουσαν μετὰ σπανίως χάριτος καὶ προσηνοῦς ἀφελείας, καὶ προκαλοῦσαν τὴν πρὸς τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς λατρείαν διὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ διαυγοῦς αὐτῆς βλέμματος.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΤΑ ΕΝ ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΓΑΜΟΝ

ΕΘΙΜΑ (α).

—ο—

Α'.

Αἱ κηδεστίαι συνήθως γίνονται ἐκ συνθήκης τῶν γονέων· διότι, μὴ οὕτως συγχωρητῆς τῆς μεταξὺ νέου καὶ νεάνιδος διακοινώσεως αἰσθημάτων, σπανίως γίνεται γάμος ἐκ συμπαιδείας, πλὴν ἐάν ὁ νέος ἐλεύθερα φρονήματα ἔχων, μὴ ὑπέσκη τοῖς γονεῦσιν εἰς τὰ περὶ τὸν γάμον, ἀλλὰ θελήσῃ ἢ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐξελέξατο (ιδεὲς Τερεντίου Andria ι. 5). Ἡ νεῖνις δὲ ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἔχει ἰδίαν θέλησιν, οὐδὲ καὶ ἐρωτᾶται. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ παρὰ ταῖς ἀρχαίοις· ὅθεν λέγει ἡ Ἑρμιόνη (Εὐριπ. Ἀνδρομ. 987).

«Νυμφευμάτων μὲν τῶν ἐμῶν πατὴρ ἐμός Μίριμναν ἔπει, κόλκ. ἐμὸν κρίνειν τάδε.»

Ἐννοεῖται ὅτι συμβαίνουσιν ἐνίοτε ἐξαιρέσεις.

Διεξάγονται δι' αἱ προμνηστεῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ προξενίας, μάλιστα δ' ἀπὸ μέρους τῆς νεάνιδος. Αἱ ἔργον τοιοῦτον ποιούμεναι ἐκαλοῦντο προμνηστρίαι ἢ προμνηστρίδες (Πολυδ. Γ', 34), ὅπερ ὁμοῦς ἔργον, ὡς καὶ τανῦν, οὐκ ἐνομιζέτο ἐντιμον, οὐδ' εὐπόλητον (Πλάτ. Θεαίτ. 2. 150).

Ἀφ' οὗ δ' ἀμφοτέρωθεν συναινέσωσιν, ἔρχονται ἀπὸ μέρους τοῦ νέου εἰς τῆς νεάνιδος εἰς ἱερεῖς, ὁ ἀνάδοχος, ἢ ὁ μέλλων παράνυμφος (κουμδάρος) τοῦ νέου μετὰ συγγενῶν, ἢ ἀρραβωνίσσει τοὺς νέους. (Παράνυμφος δὲ γίνεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀναδόχου, ἢ αὐτὸς ὁ ἀνάδοχος, ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτων φίλος τις). Ἀφ' οὗ δ' ὁ ἱερεὺς εὐλογήσῃ, ἀνταλλάσσονται τὰ δακτύλια· καὶ τὸ μὲν τῆς νεάνιδος δίδεται εἰς τὸν παράνυμφον, τὸ δὲ τοῦ νέου κρατῶν ἐπ' ἄρτου ὁ αὐτὸς παράνυμφος, κομίζει εἰς τὴν μητέρα τῆς νεάνιδος. Ὁρίζεται δ' ἡ προθεσμία ἢ μέχρι συζεύξεως· παρατίθεται τράπεζα, καὶ γίνεται πρόποισις ὑπὲρ τῶν νέων· διανέμονται πεφυγμένα λεπτοκάρυα (β) καὶ γλυκίσματα εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ γαμβροῦ ἐλθόν.

(α) Οἱ πρὸς ἀνέτηρσιν οἰκονομήματός τινος ἐργαζόμενοι καὶ χαλκοφόροι χρῆσαν ἔχουσιν. Ἀποδεξάσθωσιν οὖν καὶ εἰ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος τὸν γάμον ταῦτ' ἢ χρησιμεύοντά τι ἴσως πρὸς τὴν ἀνέτηρσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὑπὲρ οὗ τοσούτους πόνους καταβάλλουσι. Καλὴν ἦν, εἰ πανταχόθεν ἐκ τῆς ἐλευθέρου καὶ δουλικῆς Ἑλλάδος ἐδημοσίευσεν τὰ διάφορα αὐτῶν ἔθνη, ἃ χρησιμεύουσι πάντως τοῖς συγγράμμασι καὶ διδάσκουσι περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων. Αἰ καὶ προσφωνῶ τὴν περὶ τὴν διατριβὴν τῆς σεβαστῆς καὶ Κυρίας Ε. Καπτόρχῃ, τὸ μάθημα τοῦτο ἐν τῇ Πανεπιστημίᾳ διδάσκουσι, ἣν ἀποδέχεται πάντως ὡς μικρὸν τεκμήριον μεγάλης ἐγνημοσύνης.

(β) Ὁ μακαρίτης Βαρδαλάχος τὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Κ. Ἀναδ. Βιβλ. Ε' 4. § 29) «κάρυα διαφῶν οὐκ ἔχοντα» μεταφράζει «κάρυαν χωρὶς χόρισμα καὶ σχίσμα εἰς τὴν μέσσην», φέρων μάρτυρα τὸν Πολυδεῆκα λέγοντα «κάρυα τὰ οὐκ ἔχοντα διαφῶν. εἰ δ' ἂν ταῦτα τὰ λεπτοκάρυα, ἢ μᾶλλον τὰ καστάνια ὀνομαζόμενα.» Ἀληθεύει τὸ πρῶτον· διότι εἰς τὸ μέρος τὸ Μασσοῦ-οίκων πρὸς Α. τῆς Καραϊσκάκης, τανῦν δὲ μέρος τῆς Καραϊσκάκης, κηποὶ μὲν λεπτοκαρύων πλείους εἰσι, καστάνια δὲ εὐρίσκειται εὐρίσκονται.

τας, οἵτινες μετὰ ταῦτα ἀναχωροῦσιν. Ἐκ τούτων δὲ καὶ οὗτοι ὕστερον διανέμουσιν εἰς τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς. Ὡς δ' αὖτε ἡ πρᾶξις λέγεται ἀρραβῶν, ἢ σημάδευμα· οἱ δὲ νέοι, ἀρραβωνιαστικοί, ἢ σηματοδομένοι. Παραπλήσια δ' ἐγίνοντο καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

B.

Καὶ μετὰ τὸν ἀρραβῶνα οὐδέποτε συγχωρεῖται τοῖς νέοις συμπεριφορὰ. Καλοσπουδάζει μὲν ὁ νέος ὥπως βλέπῃ τὴν νύμφην αὐτοῦ, ἀλλ' αὖτε πάντοτε κρύπτεται καὶ ἀπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο ἐκλείπει κατ' ὀλίγον.

Συμπληρωθείσης τῆς ὀρισθείσης προθεσμίας, ἥτις κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ παρατείνεται καὶ μειοῦται, στέλλονται πάλιν ἀπὸ τοῦ γαμβροῦ συγγενεῖς, ἵνα εἰδοποιήσωσιν ὅτι προσερχῶν ἀρχονται τοῦ γάμου. Τοῦτο δὲ λέγεται λόγος ἢ λογοπάριμα. Καὶ τότε δὲ προσφέρονται αὐτοῖς τρωγάλια καὶ αἶνος.

Γ.

Συνήθως καιρὸς τοῦ ἔτους πρὸς γάμον εἶναι ὁ χειμὼν, ὃν ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὠφέλιμον πρὸς τοῦτον (Πολιτ. Ζ. 45)· μάλιστα δὲ ὁ Ἰανουάριος, ἀντιστοιχῶν ἐν μέρει πρὸς τὸν Γαμηλιῶνα τῶν ἀρχαίων, ὀνομασθέντα οὕτω διὰ τοὺς πολλοὺς γάμους τοὺς γινομένους κατ' αὐτόν. (Ἰδὲ ἱστορικὴν Χρονολ. Κούμα, σελ. 30.)

Κατὰ τὴν πρὸ τοῦ γάμου Κυριακὴν κοπανίζουσι τὸν σῖτον, τὸν πρὸς χρῆσιν τοῦ γάμου, διάφοροι συγγενεῖς καὶ φίλοι. Τοῦτο δὲ λέγεται κοπανίσματα, ὧν καὶ ὁ γαμβρὸς παρὰ τοῖς κοινοτέροις πρέπει νὰ μετέλῃ.

Ἀρχεται δ' ὁ γάμος συνήθως ἀπὸ τῆς παρασκευῆς ἢ καὶ τῆς πέμπτης· παρὰ δὲ τοῖς πλουσίοις καὶ πρότερον· ἐστιῶσι διάφοροι φίλοι, οἱ προσκαλοῦσι διὰ δελτίων. Ἐνίοτε δὲ οἱ πλουσιώτεροι προσκαλοῦσι καὶ ἄλλοθενεῖς κατ' ἰδίαν ἡμέραν. Παρὰ τοῖς μετριωτέροις δὲ καὶ πενιστέροις στέλλεται τις (συνήθως γυνή), ἵνα προσκαλέσῃ εἰς τὸν γάμον· οὗτος δ' ὀνομάζεται λαλήτης, ἢ καλεστής, ἢ καὶ καλετής. Προσφέρει δ' εἰς τινὰς τῶν συγγενῶν καὶ φίλων κηρίον, ἀνθ' οὗ δίδονται παρ' αὐτῶν νόμισμά τι.

Ἀπὸ τῆς πέμπτης ἢ παρασκευῆς ἀρχεται νὰ παίζῃ ἡ λύρα (τουρκιστὶ κεμεντσέ), καὶ συγκροτοῦνται χοροί, οἵτινες γίνονται ἐν κύκλῳ, συγκρατοῦμένων τῶν χορευόντων. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς δ' ἡμέρας ἡ νύμφη εἰσέρχεται εἰς τὸν νυμφῶνα, ὅστις εἶναι περαπέτασμα κλειῖον γωνίαν τινὰ δωματίου. Ἐρχονται δὲ ἤδη καὶ πολλὰ συγγενεῖς καὶ φίλοι προσφέρουσιν εἰς τὴν νύμφην διάφορα δῶρα· οἶον, ἐνδύματα. Ζώνην, ὑφάσματα κτλ' πρὸς δὲ καὶ κίνα (τουρκιστὶ κυνά), δι' ἧς βάφουσι τὰς χεῖρας αὐτῆς. Τὴν παρασκευὴν πέμπουσι καὶ ἀπὸ τοῦ γαμβροῦ τοιαύτην, ἣν κομίζει συγγενὴς συνοδευμένη καὶ ὑπ' ἄλλων καὶ ὑπὸ λύρας. Πάλαι φέρουσά τις τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης τὴν βαφὴν ταύτην ἐπὶ κεφαλῆς, ἐχόρευεν ἐν τῇ αἰθούσῃ, τῆς λύρας παιζούσης. Τὸ ἑσπέρας ἀλείφουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χεῖρας τῆς νύμφης διὰ

τῆς βαφῆς ταύτης, γυναικῶν ἄδουσῶν τραγοῦδιᾶ τινὰ ἐνὸς τῶν ὁποίων ἡ περίληψις εἶναι αὕτη· « Σὺ ἀπέρχεσαι πλέον ἀπὸ τῆς οἰκίας ταύτης· σὺ πλέον εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην θέν ἔρχεσαι, καὶ ἂν ἔρχῃσαι, πολὺ θέν δύνασαι νὰ διαμένῃς » καὶ τυπτοῦσῶν μικρὰ τύμπανα (τουρκιστὶ τέφ.) Ὡς δ' αὖτε ἡ πρᾶξις λέγεται Κινάγματα. Τὸ σάββατον ἀπέρχεται ἡ νύμφη εἰς τὸ λουτρόν, κεκαλυμμένη διὰ καλύπτρας, μετὰ συγγενῶν καὶ φίλων συνοδευομένη μέχρι τινὸς ὑπὸ λύρας, ἔπου λούεται, ἄδουσῶν τῶν μετ' αὐτῆς. Τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν ἀπέρχεται εἰς τὸ λουτρόν καὶ ὁ γαμβρὸς μετὰ τοῦ παρανύμφου καὶ ἄλλων πολλῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ἄδόντων καθ' ὁδόν, καὶ παιζούσης τῆς λύρας. Ἐν τῷ λουτρῷ δὲ αἱ συνοδευόντες τὸν γαμβρὸν οἶνοποτοῦσιν, ἄδουσι καὶ χορεύουσι. Τὰ τραγοῦδια γίνονται καὶ κατὰ τὴν ὑποστροφὴν. — Παρὰ τοῖς δεισιδαίμοσι πρὶν ἢ ἀπέλθῃ ὁ γαμβρὸς εἰς τὸν λουτρόν, δέουσι περὶ τὴν ὁσὺν αὐτοῦ τεμάχιον δικτύου ὅπως προλάβωσι μαγείας. — Ἐὰν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λουτρῷ συναντηθῶσι δύο γαμβροί, πρέπει νὰ φιλήσωσιν ἀλλήλους· διότι ἄλλως πατοῦνται ἤτοι μαγεύονται. Παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἡ λοῦσις τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης ἐγένετο τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου δι' ὕδατος, κομιζομένου ἐξ εἰδικῆς τινος πηγῆς.

Τὸ ἑσπέρας γίνεται τὸ πλέξιμον τῆς νύμφης. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς καί εἰς τὰ κινάγματα. Τὸ αὐτὸ ἑσπέρας ἔρχονται εἰς τῆς νύμφης ἱερεῖς καὶ διάφοροι συγγενεῖς καὶ ὁ παρανύμφος, κομίζοντες ἀπὸ τοῦ γαμβροῦ δῶρόν τι, ὅπερ εἶναι σταυρὸς ἀργυρὸς ἢ χρυσοῦς καὶ φλωρίον· ἀνταλλάσσονται δὲ καὶ τὰ πρότερον δεδομένα δακτύλια καὶ ἐπιβεβαιουῦνται καὶ πάλιν ὁ ἀρραβῶν. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς καὶ ἐν τῷ ἀρραβῶνι.

Τὴν κυριακὴν γίνεται ἡ κουρά τοῦ γαμβροῦ καὶ τοῦ παρανύμφου ὑπὸ κουρέως, ἄδομένου τραγοῦδιου τινός, τοῦ ὑποίου ἢ ἀρχῆς εἶναι αὕτη·

« Ἀπέσου σὲ ψηλὸν βουνὸν αἰτὸς ἔρχετο τὴν φωνήν —
« Βουνά μου, χαμηλώσατε, δένδρη μου κλίνετε κορφαῖς.
« Ὁ Κύρ γαμβρὸς ἐμίζεται κτλ. »

Ἐπειτα πέμπονται εἰς τῆς νύμφης τὰ σινία. Εἶναι δὲ ταῦτα δύο δίσκοι, ἐφ' ὧν τίθενται διὰ τὴν νύμφην ὑποδήματα καὶ καλύπτρα, ἥτις πρότερον μὲν ἦν ἐριούχον ἢ ὑφάσμα διάχρυσον, καὶ ἐλέγετο τουβάκι, τανῦν δὲ εἶναι μεταξίνη (τουρκιστὶ τσαρτσάφ). Τούτους φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς νεάνιδες ἢ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, συνοδευόμεναι ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Ἀφ' οὗ δὲ παρατεθῶσιν αὐταῖς τρωγάλια καὶ τράπεζα, τίθενται ἐν τοῖς αὐτοῖς δίσκοις ἀπὸ μέρους τῆς νύμφης ὑποκάμισά τινα διὰ τὸν γαμβρὸν, τὸν παρανύμφον, τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τινὰς συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ.

Ἐπειτα στολίζεται ὁ γαμβρὸς ὡς ἐξῆς· ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης, καὶ ἐνδύεται ἡ αὐτὸς ἢ ὑπὸ τοῦ παρανύμφου τὰ γαμβρίκια του (τὰ καλὰ του ἐνδύματα), ἐν ᾧ δύο σειραὶ αἰοδῶν ἀπέναντι ἀλλήλων ἱσταμένων ἄδουσιν ὠρισμένα τραγοῦδια· τὴν δὲ ζώνην ζώννυται ὑπὸ τοῦ παρανύμφου, ἀφ' οὗ ὁ

πατήρ, ἡ ἐν ἐλλείψει τούτου ὁ πρῶτος τῶν συγγενῶν συνεπτυγμένην περιφέρῃ τρίς περὶ τὸν γάμβρόν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ στολισματος πρῶτον μὲν οἱ γονεῖς, εἶτα δὲ καὶ οἱ συγγενεῖς ἀσπάζόμενοι τὸν γάμβρόν, δίδουσι αὐτῷ δῶρόν τι. Ἀσπάζονται δὲ καὶ τὸν παρὰνυμφον ἀκολουθῶς δὲ καὶ πᾶς ἄλλος τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἔπειτα χορεύουσι τὸ λεγόμενον κοτσαργέλι (χορὸς ἐλικοειδής, ὁ παρ' ἄλλοις γερανός), ἐν τῷ μέσῳ τὸν γάμβρόν καὶ τὸν παρὰνυμφον ἔχοντες καὶ ἄδοντες. Μετὰ ταῦτα ἀπερχονται εἰς τὸ νυμφόπαιρμα (ἵνα δηλαδὴ παραλάβωσι τὴν νύμφην ἀπὸ τῆς πατρικῆς οἰκίας). Προπορεύονται δὲ καθ' ὁδὸν οἱ δαδούχοι εἰς ἡ δύο ἢ καὶ πλείους. — Οὕτω καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χρόνους, ὡς περιγράφει ὁ Ὅμηρος (Ἢλ. 492—3).

« Νύμφης δ' ἐκ βαλάνων, δαΐδων ὑπὸ λαμπομενάων,
Ἠγήμεον ἀνὰ ἄστυ· πολλὸς δὲ ὑμέναιος ὄρώρει. »

Εἶτα οἱ παίζοντες τὴν λύραν (βαρβαροχυδαῖστὶ λυριτοῖδες), ἔπειτα οἱ αἰοῖδοι καὶ ἄλλοι· μετὰ τούτους ὁ γάμβρός καὶ ὁ παρὰνυμφος λαμπαδηφορῶν, συγκρατούμενοι ὑπὸ χειρὸς ἢ διὰ μανδύλιον. Ἀμα γνωσθεὶς τῆς ἐλεύσεως τοῦ γαμβροῦ ἔρχονται νὰ στολίσωσι καὶ τὴν νύμφην, ἄδόντων ὡς καὶ ἐν τῷ στολισμῷ τοῦ γαμβροῦ, ἐκτός μόνον ὅτι ἡ νύμφη ἐνδύεται ἐν τῷ νυμφῶνι, ἢ ἐν τῷ δωματίῳ, ὅπου ὁ νυμφῶν. Ἐν τῇ αἰθούσῃ δὲ ὑποδύεται μόνον, κεκαλυμμένη ἤδη διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ σταλαίσης καλύπτρας. — Τὸ ἔθος τοῦτο, τὸ καλύπτεσθαι τὴν νύμφην, ἦν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ὁ Αἰσχύλος (ἐν Ἀγαμ. 1178—9) λέγει·

« Καὶ μὲν ἡ χρυσὴ οὐκίτ' ἐκ καλυμμάτων
Ἔσται· δεδορκός, νεογάμου νύμφης δίκη ν. »

Ὁ δὲ Λουκιανός (Συμπ. ἢ Λαπ. 8) « Καὶ ἐν αὐταῖς ἡ νύμφη πάνυ ἀκριβῶς ἐγκαλυμμένη, ὑπὸ τῶν γυναικῶν περιεχομένη. » Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ τῷ γαμβρῷ νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης πρότερον, πρὶν ἢ τελειώσῃ ὁ στολισμὸς αὐτῆς, ἀλλὰ περιμένει ἐν τῇ αὐλῇ. Ἀλλὰ τοῦτο ἐκλείπει βαθμηδόν, καὶ παρ' ὀλίγοις ἤδη γίνεται. Καθίσαντες δ' ὀλίγον οἱ περὶ τὸν γάμβρόν, καὶ πίνοντες ποτήριον οἴνου, συναπερχονται μετὰ τῆς νύμφης. Πρὶν ἢ δ' ἀπέλθωσιν, οἱ γονεῖς καὶ συγγενεῖς τῆς νύμφης, ἀσπάζόμενοι τὸν γάμβρόν, δωροῦνται αὐτῷ δῶρόν τι ἕκαστος· ἀσπάζονται δὲ καὶ τὸν παρὰνυμφον. ἔρχεται δὲ ἡ νύμφη κατόπιν τοῦ γαμβροῦ, κρατούμενη ἀπὸ τῶν χειρῶν ὑπὸ δύο νέων. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔμεινεν ἴσως παρὰ τῶν Ῥωμαίων, δηλοῦν τὴν τῶν Σαδίνων παρθένων ὑπ' αὐτῶν ἀρπαγὴν. Τῶν νέων δὲ τούτων ὁ μὲν πρέπει νὰ ᾔηται ὁ υἱὸς τοῦ ἀναδόχου (δεξαμένου) τῆς νύμφης, ὁ δὲ συγγενής, πρῶτος ἐξ ἀδελφῶν συνήθως. Ἐνίοτε κρατοῦσιν αὐτὴν γυναῖκες. Παρὰ τοῖς κοινοτέροις, ἐν ᾧ ἡ νύμφη ἐξέρχεται τῆς πατρικῆς οἰκίας, πρέπει νὰ σύρῃ τοὺς πόδας τρίβουσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡς δὴθεν μετ' αὐτῆς συμπαρασύρῃ καὶ ἄλλα κοράσια πρὸς ἄνδρα. Ταύτης συνοδευομένης ὑπὸ πολλῶν συγγενῶν, προπορεύεται γραῖά τις γυνὴ λαμπαδηφορεῖσα, παρα-

μάττα ἢ παρανύμφισσα καλουμένη (τοιαύτη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦν, ὡς φαίνεται, αὐτὴ ἡ μήτηρ τοῦ γαμβροῦ δαδουφορεῖσα), ἥς ἔργον τὸ συμβουλεῦσαι εἰς τὴν νύμφην καθήκοντα ἅτινα ἴσως ἀγνοεῖ.

Τελεσθεῖσης δ' ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς στέψεως, ὑποστρέφουσιν εἰς τὴν τοῦ γαμβροῦ οἰκίαν, τῶν μὲν συγγενῶν τοῦ γαμβροῦ συμπορευομένων τούτῳ, τῶν δὲ τῆς νύμφης ταύτῃ (α). Καὶ πρὸ τῆς στέψεως καὶ μετ' αὐτήν, κατὰ τὴν δίοδον αὐτῶν προσφέρονται οἶνος καὶ ὀπώραι καὶ διάφορα τρωγάλια παρὰ τῶν οἰκιῶν, παρ' αἷς διέρχωνται, ἵσταμένων ἐνός ἢ δύο ἢ καὶ πλείονων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ παρὰ τῇ θύρᾳ τῆς οἰκίας, καὶ διανεμόντων αὐτὰ εἰς τὸν γαμοστόλον. Ὀνομάζεται δ' οὕτως ὅλη ἡ τῶν νεονύμφων συνοδία. Ῥίπτεται δ' ἐπ' αὐτοὺς ὀρύζιον ἀπὸ τῶν οἰκιῶν συγγενῶν καὶ ἄλλων, τῶν βουλομένων. Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατεχέοντο ἐπ' αὐτοὺς εἰς σημεῖον εὐπορίας διάφορα τραγήματα (καταχύσματα Σχολ. Ἀριστ. Πλούτ. 768). Ὅταν δ' ἔλθωσιν ὑπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ, ὁ πατήρ ρίπτει ἀπὸ θυρίδος ἐπὶ τοὺς νεονύμφους ὀρύζιον καὶ νομίσματα. Ὅταν δ' ἡ νύμφη ἀναβῇ τὴν κλίμακα μέλλῃ νὰ προβῇ, πρέπει νὰ προτείνῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ἵνα ἡ ἢ εἰσὺδος αὐτῆς αἰσία (καλοῦρίζικος). Ἐπειτα ἡ πενθερὰ ἀσπασθεῖσα κτυπᾷ εἰς τὸ πόδι τῆς χαλκοῦν τι σκευὸς, ὅπερ γίνεται αὐτῇ δῶρον ἀναφαίρετον· δίδωσιν αὐτῇ γλύκυσμά τι, καὶ ἔπειτα ὀδηγοῦσιν αὐτήν ὑπὸ τὸν προητοιμασμένον νυμφῶνα. Τῶν συγγενῶν δὲ τῶν συνοδευσάντων τὴν νύμφην, οἵτινες ὀνομάζονται συμπεθεροί, οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες εἰσελθόντες κάθονται εἰς ἴδια δωμάτια, κεκοσμημένα καὶ φωτιζόμενα ὑπὸ λύχνων. Κάθονται δ' αἱ γυναῖκες ἐν δωματίῳ, ὅπου ὁ νυμφῶν τῆς νύμφης (Ἀθήν. ΙΔ'. 644). Προσφέρεται τῇ νύμφῃ τροφή ὑπὸ τὸν νυμφῶνα, ὅπερ ἐγένετο καὶ παρὰ Ῥωμαίοις (ἴδε Εὐτέρπ. Τόμ. Α'. Φυλλ. Κ', σελ. 23). Τοῖς δὲ συμπεθεροῖς παρατίθεται τράπεζα, ἥτις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλέγετο γαμικὸν συμπόσιον, ἢ γαμικὴ θοῖνη. Οὕτω δ' ἐποιοῦν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι (ἐνθα ἄνωτέρω). Καὶ πρῶτον μὲν προπίνουσιν εἰς ὑγίειν τῶν νεονύμφων καὶ τοῦ παρὰνύμφου· ἔπειτα δὲ ἄρχονται τῆς εὐχίας. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ὀφείλουσιν οἱ περὶ τὸν γάμβρόν νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς κρατήσαντας τὴν νύμφην ὄρνιθα ἢ ἀλεκτορα ἢ πρόβατον· ἄλλως δὲν ἄπτονται τῶν παρατεθειμένων βρωμάτων. Φαγόντες δὲ καὶ πίνοντες ἀνίστανται εἰς χορόν, ὃν διακόπτουσι καὶ ἐπαναλαμβάνουσι πολλάκις. Περὶ τὸ μεσονύκτιον βιάλλουσι τὴν νύμφην εἰς τὸν χορόν, ὅτε παύει μὲν ἡ λύρα, ἄδουσι δὲ ἄνδρες ἢ καὶ γυναῖκες, τῶν μὲν ἄδόντων ἀρ' ἐνός, τῶν δὲ ἐπαναλαμβανόντων τρὺς αὐτοὺς στίχους ἀφ' ἑτέρου. Τεμάχιον δὲ ἐνός τῶν ἀδομένων τραγουδίων εἶναι τοῦτο, ὅπερ ἐννοεῖται ἀπὸ μέρους τῆς νύμφης πρὸς τὸν γάμβρόν, προσπαθοῦντα ὡς ἀποκτήτῃ αὐτήν.

« Πάγε, κωρέ, μαρούτοις, τίποτε δὲν ἔξορῃς·
Πάγε καὶ μάθης γράμματα, νὰ μάθῃς καὶ τὴν τέχνην, »

(α) ἴδε ἐν τέλει.

Νὰ μάθης καὶ τὰ τραγούδια, πῶς πιάντ' ἡ ἀγάπη·

Ἀπαὶ τὰ μάτια πιάνται, 'ς τὰ χεῖλη κατεβαίνει,

Κι' ἀπαὶ τὰ χεῖλη 'ς τὴν καρδίαν, καὶ 'ς τὴν καρδίαν βιβάνει (α).

Κάμνουνσι δὲ τρεῖς γύρους. Εἶναι δὲ ἡ νύμφη κεκαλυμμένη τὸ πρόσωπον (ἀλλὰ τοῦτο ἤδη ἐκλείπει) καὶ ἀπὸ τῆς μιᾶς μὲν χειρὸς κρατεῖ αὐτὴν ὁ γαμβρός, ἀπὸ τῆς ἄλλης δὲ εἰς τῶν γονέων τοῦ γαμβροῦ (οἱ γονεῖς τῆς νύμφης δὲν συνοδεύουσιν αὐτήν), ἡ ὁ παρὰ νύμφος ἡ ἀδελφὸς αὐτῆς. Μετὰ τὸ τέλος τῶν τριῶν γύρων οὗτος μὲν ὁ χορὸς διαλύεται, ἄρχονται δ' ἄλλοι ὑπὸ λύραν, διαρκούντες καὶ μέχρι πρωίας. Κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ἐπιτρέπεται τοῖς συμπεθεροῖς νὰ ζητῶσιν ὅ,τι ἂν θέλωσιν, ἦτοι ἰχθὺς ζῶντας, νῆσπαν κτλ. (ὅ,τι ὁμῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ), ὅπερ γινώσκοντες οἱ ἐστιῶντες προετοιμάζουσιν αὐτά. Καὶ ἐν γένει οἱ περὶ τὸν γαμβρόν περὶ πολλοῦ ποιοῦνται ὅπως μὴ δυσαρεστήσωσι μηδὲν τῶν ἐστιωμένων. Οἱ παριστάμενοι καὶ ὑπηρετοῦντες αὐτοῖς ὀνομάζονται παραστάται. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ γαμβρὸς μετὰ τοῦ παρὰ νύμφου ὀφείλει νὰ παρίσταται ὄρθιος· κάθονται δὲ δι' ἀδείας μόνον τῶν συμπεθερῶν. Περὶ τὸ λυκαυγὲς χορεύουσι καὶ πάλιν τὸ κοτσάγγελλο, τραγωδοῦντες τὸ «*χάραξεν ἡ ἀνατολὴ*» κτλ. ὅπερ δηλοῖ τὴν συζυγικὴν πίστιν. Ἐπειτ' ἀναχωροῦσιν, ἀφ' οὗ ἀναρτήσωσιν εἰς ξύλον μακρὸν διὰ κλωστῆς μῆλα, ἀπίδια, κρέας, ἰχθὺς, ὄρνιθα καὶ ὅ,τι ἂν ἄλλο εὕρωσι, καὶ στολίσαντες αὐτὸ δι' ἀνημμένων κηρίων ἐξέρχονται, καὶ αὐτοὶ κρατοῦντες εἰς χεῖρας τοιαῦτα (ἀλλὰ ταῦτα γίνονται παρὰ τοῖς κοινοτέροις). Παιζούσης δὲ τῆς λύρας ἐρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης, καὶ ἐξακολουθοῦσι τοὺς χοροὺς καὶ τὰ τραγούδια ἐπὶ πολὺ ἔτι, μέχρις οὗ διαλυθῶσι.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΤΡΟΠΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ. Πρὸ τινων ἡμερῶν, γράφουσιν αἱ τελευταῖαι τῆς Γαλλίας ἐφημερίδες, μεταπράτης ἐταξείδευε μετὰ τῆς γυναικὸς του διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἀφοῦ δὲ ἐπώλησαν ὅλας τὰς πραγματείας, ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Σεγόραν ἐκ Καισαροδούνου, καὶ ν' ἀποκατασταθῶσιν ἐκεῖ. Ὁ ἀνὴρ, θέλων νὰ οἰκονομήσῃ τὰ ἐξόδα τῆς ὁδοιπορίας εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του· «*Δὲν θέλεις νὰ γείνης πραγματεία, καὶ νὰ ζαρωθῇς ἐντὸς κανίστρου ὥστε νὰ σὲ μεταφέρω ἀνεξόδως εἰς Σεγόραν;*»

Ἡ γυνὴ εὐροῦσα τὴν ἰδέαν λαμπρὰν συγκατετέθη νὰ γείνη πραγματεία· καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἰσχνὴ καὶ μικρά, ἐχώθη εἰς τὸ κανίστρον, τὸ ὁποῖον σκεπάσας ὁ σύζυγος μὲ παλαιόπικνον τὸ ἔφερεν εἰς τὸν σταθμόν. Ζυγισθέντος δὲ τοῦ κανίστρου, «*20 χιλιάγραμμα!*» ἀνεφώνησεν ὁ ἐπιστάτης, καὶ ἔθεσεν αὐτὸ

ἐπὶ τῆς φορτηγοῦ ἀμάξης, ἥτις ἐμελλε νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς Σεγόραν ἀντὶ δέκα λεπτῶν.

Εἰς Σεγόραν ἐπειδὴ ὁ μεταπράτης δὲν εἶχε δύναμιν νὰ ἀνασηκώσῃ μόνος τὸ κανίστρον, ἦλθεν εἰς βοήθειάν του εἰς τῶν φυλάκων, ὅστις ἰδὼν τὸ παράδοξον σχῆμα τοῦ κανίστρου τὸ ἐρρίψεν ἐπὶ τῶν ὤμων του ὥς ἂν ἦτο εὐτελὲς τι ἐμπόρευμα, καὶ ἐπροχώρει πηδῶν, οὕτως ὥστε τὰ μέλη τῆς ζωῆς πραγματείας κατεπληγόνοντο. Τοῦτο ἰδὼν ὁ μεταπράτης, «*Εὐχαριστῶ, εἶπε, ἀπόθες τὸ κανίστρόν μου ἐδῶ, καὶ ἐλθέ νὰ σὲ κεράσω.*»

Καὶ ὁ μὲν φύλαξ ἀπέθεσε τὸ φορτίον καὶ ἀπεμακρύνθη, ὁ δὲ μεταπράτης ἀνοίξας τὸ κανίστρον ἠλευθέρωσε τὴν προσφιλῆ του Εὐαν. Ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ δύο σκιρτῶντες διότι ἐπέτυχε τὸ στρατήγημά των. Τὸ συμβάν τοῦτο εἶναι ἱστορικόν.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΔΙΚΗ. Εἰς τὰς μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διαφορὰς τὰς ὁποίας δικάζουσι τὰ δικαστήρια, ὁ σύζυγος κατακρίνεται συνήθως ὡς αὐστηρὸς, θυμώδης, βίαιος καὶ τὰ τοιαῦτα· αἱ ἐξαίρεσεις εἶναι σπάνιαι. Εἰς τὰς σπανίας δὲ ταύτας καταλογιστέον μίαν, περιεργωτάτην, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωμεν τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον εἰς τὰς Γαλλικὰς ἐφημερίδας.

Γυνή τις, ἀξιοῦσα ὅτι ὁ νόμος ἐπραξέετο κάκιστα ἀναθεῖς εἰς τὸν ἄνδρα ἐξουσίαν οἰκογενειάρχου καὶ πατρός, ἀπεστάτης κατὰ τοῦ κώδικος καὶ ἐνίδρυσεν ἐαυτὴν ἀπύλυτον δέσποιναν τοῦ οἴκου καὶ τύραννον τοῦ συζύγου της, τὸν ὁποῖον κατεδίκασεν εἰς ξηρὸν ψῶμι καὶ νερόν, τὸν ἔδειρε, τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ τῆς οἰκίας, οἰκειοποιήσασα καὶ δαπανήσασα διὰ μόνην ἑαυτὴν ὑπὲρ τὰς 40 χιλ. δραχμῶν κατ' ἔτος· τὸν δὲ σύζυγον καταδικάσασα εἰς τὰ ἑξῆς·

1—Νὰ τρώγῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον.

2—Νὰ κοιμᾶται εἰς τὸ κατώγειον.

3—Νὰ ἔχῃ στρώμα ἀχύρινον.

4—Ν' ἀλλάξῃ καθαρὰ κατὰ δεκαπέντε ἡμέρας.

5—Νὰ φορῇ παλαιόρουχα ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα πωλοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι.

6—Νὰ φορῇ ὑποδήματα παμπάλαια.

7—Νὰ μὴν ἔχῃ ποτὲ λεπτὸν, μήτε διὰ ζύρισμα ἢ κουράν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ζῇ χειρότερα καὶ τοῦ τελευταίου ὑπηρετοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ ταλαίπωρος σύζυγος ὁ ὁποῖος, πράγμα παράδοξον, ὄχι μόνον πνεῦμα ἀλλὰ καὶ γενναϊότητα εἶχε, διότι τὸ 1834 ἔτος ἠνδραγάθησε κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Λουγδούνου, ἐτόλμησέ ποτε νὰ ὑπεβάλλῃ εὐσεβᾶστως παρατηρήσεις, ἡ καλὴ του σύζυγος ἔχυσεν ἐπάνω του ὀλόκληρον χύτραν μὲ θερμότατον ρόφημα, καὶ λαβοῦσα τὸ πτυάριον τῆς θερμάστρας κατεπλήγωσε τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας του.

Ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ θὰ τὴν ἐχειροτόναι βεβαίως χωρὶς νὰ προστρέξῃ εἰς τὰ δικαστήρια. Αὐτὸς ὁμῶς ἐπροτίμησε νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν των, ἅτινα κατεδίκασαν τὴν παράδοξον γυναῖκα, ἂν καὶ ὄχι παραδοξοτέραν τοῦ ἀνδρός της.

(α) Παραπλήσια λέγει καὶ ὁ Μόσχος (Εἰδ. Α'. 16—17).

«*Καὶ περὶ αὐτῆς ὡς ὄρνις ἐρίπταται (ὁ ἔρας) ἄλλον ἀπ' ἄλλου Ἄνδρας ἢδὲ γυναῖκες, ἐπὶ σπλάγχνοις δὲ κάθεται.*»